

AnletsBladet

NR 3

SEPTEMBER 2012

Ordföranden har ordet

Jag vill ge några användbara tips inför höstens släktforskning. Det första är svar på frågan om ett visst arkivmaterial över huvud taget

finns tillgängligt? Den Nationella Arkiv Databasen (NAD) ger svar på frågan!

Gå in på <http://www.nad.riksarkivet.se/>! Genom att skriva in "Huddinge" och där efter markera "Huddinge kyrkoarkiv" kan du till exempel se att det finns flyttningslängder fram till år 1991. Du kan också läsa att Huddinge kyrkoarkiv förvaras på Stockholms stadsarkiv. NAD:en svarar alltså på frågan vilket arkivmaterial som finns och var det förvaras. Notera dock att allt material inte är tillgängligt via Internet. Du kan behöva besöka det aktuella arkivet för att läsa handlingen.

Det är inte lätt att hålla reda på alla gamla och nya församlingar, men det gör Skatteverket åt oss! Gå in på Skatteverkets hemsida: www.skatteverket.se/privat/folkbokforing/omfolkbokforing/folkbokforingigaridag/sverigesforsamlingargenomtiderna/forteckning.4.18e1b10334e8bc80003999.html och slå in begynnelsebokstaven i den församling du letar efter. Förteckningen innehåller rikets samtliga församlingar genom tiderna.

Ibland händer det att man inte vet var en viss församling ligger och inte heller vad grannförsamlingarna heter. Det problemet har Statistiska centralbyrån (SCB) löst åt oss. Titta på <http://www.gis.scb.se/atlas/RikIndAtlas1992/>! Här finns karta över varje läns församlingar.

Adresserna ovan kopierar du enklast från föreningens hemsida www.botvid.org. Lycka till med släktforskningen i höst!

K E Gräns

Domböcker och saköreslängder...

Text: Anita Karlsson

Den 27 april hade vi nöjet att hälsa Chris Henning välkommen från Genealogiska föreningen som berättade om domböcker för ett 40-tal mycket intresserade släktforskare.

Domböcker finns sedan sent 1400-tal och saköreslängder (böteslängder) från 1500-talet. På 1640-talet placerade man saköreslängderna i landskapshandlingarna som finns på landsarkiven. Från slutet av 1600-talet hittar man saköreslängderna i slutet av domböckerna.

Skattelängder finns från 1530-40. Man ska inte vara rädd för att försöka läsa 1500-talets landskapshandlingar, för de är lättare att läsa än 1700-talskrifter. Lite övning krävs förstås.

Från 1700-talet finns både huvudprotokoll och småprotokoll i domböckerna. Bland småprotokollen hittar man t.ex. in-teckningsärenden, förmyndarärenden och lagfartsprotokoll, utredningar och stämmolistor. I stämmolistorna står vilka som blivit instämnda till rätten och där kan man ibland hitta faderskaps erkännande. Dessa protokoll finns på landsarkiven sorterade efter de olika tingsrätterna. På Riksarkivet är de registrerade landskapsvis.

Tingen skulle vara tre stycken per år, men i verkligheten kunde de vara färre, speciellt i glesbygden. Målen kunde dra ut på tiden, t.ex. om den

anklagade inte var på plats vid tinget utan vistades på annan ort. Målen kunde förskjutas år efter år.

Sockenstämman var första instans och förberedde ärenden som skulle till tingsrätten. Ärendet kunde skickas fram och tillbaka flera gånger innan tingsrätten tog hand om det.

Det går mode i vilken sorts brott man tog till tingen.

Förr kunde det vara trolldom och tidedlag som rätten fick ta hand om. Det fanns ingen preskriptionstid för dessa brott. En person som varit anklagad kunde bli fälld 20 år senare om målet togs upp igen.

Nu för tiden är det bl.a. skatteflykt och ekonomisk brottslighet som granskas noga.

För att söka en okänd fader i domböckerna, så finns genvägar för att man ska slippa läsa allt. Gå direkt till böteslängden. Där står kvinnans namn och ev. ett mansnamn och ett paragrafnummer som hänvisar till domboken. Man ska söka datumet omkring barnets födsel. Läs sedan

Forts. på sid. 2

FöreningsInfo

BOTVIDSBYGDENS SLÄKTFORSKARFÖRENING

Föreningens adress

Botvidsbygdens Släktforskarförening
c/o Jo Carina Wolff, Storskiftesväg. 118
145 60 Norsborg. Tel. 08-531 822 47,
mobiltfn. 070-351 41 22

Hemsida: www.botvid.org

Webbmaster: Mats Johansson, 6082396

Styrelsen (riktnr. 08)

Ordf. Karl Erik Gräns, 778 23 53
V.ordf. Carin Johansson, 778 02 51
Sekr. Jo Carina Wolff, 531 822 47
E-post: jo.carina.wolff@telia.com
Kassör: Inger Feldhofer tel. 778 23 51
Klubbmäst. Arne Mattsson, 530 37116
Suppl. Anita Karlsson, 530 333 10
Suppl. Mats Johansson, 6082396

AnletsBladet

Ansv.utg. Karl Erik Gräns, 778 23 53
E-post: keg@kegkonsult.se
Red. Arne Mattsson, tel. 530 371 16
E-post: armatt@telia.com

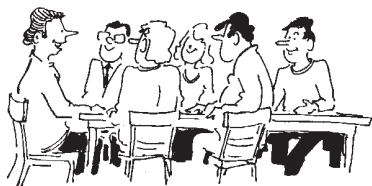
Avgifter

Årsavgiften erläggs senast 1 mars.
Medlemsavgift **2012: 175:-**
Famijmedlem: **50:-**
Plusgiro: 419 06 23-1

Om du flyttar...

Anmäl din nya adress till:
Inger Feldhofer tel. 778 23 51
E-post: inger.feldhofer@telia.com

Styrelsen informerar

Styrelsemöten

Styrelsemöten kommer att hållas onsdagarna den 10/10, 7/11, 5/12.

Medlemsträffar

Höstens medlemsträffar blir den 26/9, 24/10, 21/11 (studiebesök).

Läs mer under kalendarium på sid. 3.

AnletsBladet

söker medförfattare

Snart är det dags för nästa AnletsBlad och till dess behöver vi material. Artiklar, korta eller långa, smånotiser s.k "fynd" under forskningen m.m. Vassa pennan och skriv - tidningen är till för Dig!

Redaktörerna

Domböcker...forts. från sid. 1

i domboken så kanske du hittar den okände fadern.

Om det utomäktenskapliga barnet föddes i södra Dalarna i slutet av 1600-talet, så ska man söka i böteslängden månaderna innan barnets födelse. Det berodde på att kvinnan ville ha den blivande fadern till tinget innan han flyttade från området för nytt arbete någon annanstans.

Ibland flyttade en mor till annan ort och födde sitt barn där. Hon kunde sedan komma hem igen med ett fosterbarn, men inte erkänna barnet som sitt eget. I Stockholm kan man hitta barnafödslar med okända föräldrar. Det kan dock stå en gatuadress och ett våningsplan antecknat och då kan man gå till mantalsuppgiften för det året och kanske klura ut vem som var modern.

Om man har en misstanke om vem modern och fadern är till ett barn med okända föräldrar antecknade i födelseboken, så kan man följa de misstänkta föräldrarna åren framåt. Det har hänt att man i vigselboken hittat erkännanden från det gifta paret att de är föräldrar till ett visst barn.

I fängelserullorna som finns hos Riksarkivet i Marieberg, finns bilagor som handlar om fångtransporter, vad fångarna begått för brott m.m. Vid dödsstraff hittar man också bödelns namnunderskrift och bomärke. Alla bödlar hade samma bomärke i form av en bila. Ibland fick bödeln hugga flera gånger för att avrätta en person, när de var be-

rusade. Om det hände för många gånger kunde bödeln själv bli avrättad. Nya bödlar rekryterade man förr bland fångarna. Den som tog bödelstjänsten blev benådad. Efter 1866 fanns endast två verksamma bödlar i Sverige. En för Stockholm och en för Jönköping/Vadstena. Det kunde bli långa resor för en bödel, eftersom han fick resa runt och avrätta folk på olika platser i landet.

Johan Alfred Ander var den sista person i Sverige som avrättades 1910.

Dödsstraffet i fredstid avskaffades 1921 och i krigstid 1973.

Till hovrätterna kom förslag på dödsstraff för brott man behandlat i tingsrätterna. Men omkring 90 % av förslagen omvandlades till böter.

Många människor lämnade Dalarna på 1700-talet. Norge var ett av målen. Utflyttningen förde med sig att många gårdar förföll. De s.k. skogsfinnarna kom till Sverige och fick överta gårdarna. Man förde noggrant in uppgifter om gårdarnas värde och om de nya ägarna, men också om de ursprungliga. Ibland uppstod missämja mellan dalfolket och skogsfinnarna. Om finnarna sa man att de inte kunde våra seder och bruk och de slapp ofta straff första gången.

Inrikes pass användes i Sverige från Gustav Vasas tid till 1860. De liknade dagens visum med beskrivning av personens utseende, namn, ålder, varifrån man kom och vart man skulle samt resvägen däremellan.

Knallarna hade speciella vägar att ta sig fram till ett visst område, så att de inte skulle inkräkta på annan knalles område.

Passen kom till för att statsmakten ville ha kontroll över sitt folk och dess resande.

Genealogiska föreningen håller på att fotografera passen 1814-60 och deras medlemmar kan på nätet se de som redan är klara. □

Kassören meddelar...

Nya medlemmar:

Sedan manusstoppet för AnletsBladet nr. 2/2012 har föreningen fått 1 ny medlem som hälsas hjärtligt välkommen.

Barbro Ericsson

Rönninge

Forskarrummets öppettider

Följande onsdagar under hösten 2012 är forskarrummet i Broängsgården, Falkvägen 42, Tumba öppet.

19 sept. (18-21)	3 okt. (18-21)
10 okt. (13-17)	17 okt. (18-21)
31 okt. (13-17)	7 nov. (13-17)
14 nov. (18-21)	28 nov. (18-21)
5 dec. (13-17)	12 dec. (13-17)

Våra tidningar och böcker

I skåpen i vårt släktforskarum har vi böcker och tidningar som ni kan läsa.

Tidningarna kommer från andra släktforskarföreningar som vi byter blad med.

Fina årsböcker från Svenska släktforskarförbundet har vi också. De innehåller intressanta artiklar om många olika ämnen.

Läs dem på plats eller låna hem!

Pressgrannar

Latinsk-svensk ordlista för släktforskare.

Släktforskarnas årsbok 2012 finns nu i vårt bibliotek. I boken finns en artikel som förklarar grunderna i det latinska språket och där finns en omfattande ordlista anpassad för släktforskare. Ordlistan finns dessvärre inte tillgänglig via nätet utan enbart i boken.

Stadskartor.

Arosiana nr 2-2012 innehåller tips om att Västerås stad har lagt ut historiska stadskartor på sin hemsida. Kontrollera om "din" stad möjligen har gjort på samma sätt, om du nu inte råkar vara intresserad av just gamla Västerås.

Sorgebrev.

Detta nummer av Arosiana innehåller också en artikel om "brev med svarta kanter". Margareta Lindqvist skriver om sorgbrev och tackkort efter begravningar.

Centrala soldatregistret.

Diskulogen nr 6-2012 har bland annat en artikel om det centrala soldatregistret. Registrets hemsida är www.soldatreg.se, om du själv vill titta in.

KALENDARIUM

Möteslokal: Broängsgården, Falkvägen 42, Tumba. Buss 715 avgår från Tumba C.

Några medlemmar har uppmärksammat oss på att det har varit svårt att höra vad vissa talare har haft att säga under våra medlemsträffar i stora salen. Vi kommer därför i fortsättningen att använda en högtalaranläggning.

26/9 kl. 19.00 Medlemsträff

Hans Hanner är ledamot av Genealogiska Föreningens styrelse och ansvarig för projektet "Inrikes pass". Det finns material från 1600-talet och framåt men på grund av då rådande passbestämmelser finns den största mängden arkivmaterial från perioden 1812- 1860. Vi har nöjet att välkomna Hans Hanner till vår träff i september. Hans kommer att rapportera status på detta omfattande projekt. Kaffe serveras från kl. 18.30. Entré 20:-. Icke medlemmar 40:-

24/10 kl. 19.00 Medlemsträff

Soldatforskning

Släktforskarförbundet ger ut handböcker för släktforskare. I samband med riksmötet i Gävle i augusti presenterades den senaste handboken – "Soldatforska!". Bokens författare, Lars Ericsson Wolke besöker vår medlemsträff den 24 oktober för att ge råd och tips till soldatforskare. Intresserade medlemmar kommer att kunna köpa boken i samband med träffen. Kaffe serveras från kl. 18.30. Entré 20:-. Icke medlemmar 40:-.

21/11 Studiebesök

Stockholms stadsarkiv

Med uppdrag att vara arkivmyndighet för Stockholms stad och län är Stockholms stadsarkiv en av Sveriges största arkivinstitutioner. Vi besöker detta arkiv för en guidad visning onsdagen den 21 november kl. 14.00. Observera tiden! Antalet platser är begränsat så förhandsanmälan är nödvändig.

Kontakta Inger Feldhofer via e-post inger.feldhofer@telia.com eller ring 08-778 23 51.

Stadsarkivet ligger på Kungsklippan, Kungsholmen. Arkivets hemsida innehåller anvisningar hur man lättast hittar dit (<http://www.ssa.stockholm.se/Kontakta-oss/Hitta-hit/>). Samling vid entrén kl 13.45. □

Utflykten till Balingsta Kvarn i Huddinge

Ett 15-tal deltagare hade hörammat inbudan till den guideade utflykten vid Balingsta Kvarn. Foto: Rolf Brauer

Metodister

Text: Mats Johansson

Metodister sedan 1888-11-16 då de i laga ordning utträdde ur Sv. Kyrkan

Ovanstående notering i husförhörslängden i Bjuv AI:17 (1893-1898) sid 54 gällde min mormors morfar, Johannes Lafvesson/Ört/Nordström (1851-1923) och mormors mormor Anna Nordström född Andersdotter (1850-1919). Jag blev lite nyfiken och bestämde mig för att lära mig lite om frikyrkorörelsen, främst metodistkyrkan, i Sverige.

Först lite om frikyrkorörelsen som blev ett begrepp när Svenska kyrkan var en statskyrka och andra trossamfund fick laglig rätt att existera, från att tidigare varit förbjudna. Uppdelningen mellan statskyrka och frikyrka varade ända fram till år 2000.

Det hela började med det så kallade "konventikelplakatet" som var en förordning från den 12 januari 1726 som förbjöd konventiklar (bönemöten i hemmen, med undantag för familjeandakter. Konventikelplakatets mål var att slå vakt om "enhet i religionen" som enligt den tidens uppfattning var nödvändig för samhällets bestånd. Brott mot förordningen kunde resultera i stränga straff.

Under 1800-talet användes konventikelplakatet mot frikyrkorörelsen. Många vägrade att finna sig i den andliga tvångströjan, och föredrog att utvandra – de flesta till Nordamerika. Den första stora emigrationsvågen på 1840- och 1850-talen berodde till en del på den oförsonliga lagen. Från nästan alla landsändar inkom petitioner om förordningens avskaffande. Frågan behandlades vid flera riksdagar, men först den 26 oktober 1858 upphävdes plakatet.

En ny, något mildare lag kom i dess ställe. Sammankomster utan ledning av präst fick fortfarande inte förekomma under den vanliga gudstjänsttiden utan särskilt tillstånd. Redan den 11 december 1868 ersattes även den. Nu hette det att om sådan sammankomst skulle hållas under den allmänna gudstjänsttiden, fick den inte vara så nära kyrkan att den störde ordningen.

Till Bjuv kom metodismen år 1874 då en hemvändande emigrant från Amerika blev anställd som tolk bland engelska gruvarbetare vid den nyligen öppnade gruvan i Bjuv. Under 1700-talet hade det i England uppstått en väckelserörelse inom den engelska kyrkan, som är början till den kyrka som idag bär

namnet Metodistkyrkan. Namnet metodister fick man först som en spydig benämning därför att man var så noggrann och metodisk i sin gudsfruktan. I Sverige fick den dock fäste först när hemvändande utvandrare och sjömän kom från USA andra halvan av 1800-talet. Det var främst i hamnstäderna men vissa predikanter kom även till andra orter.

Johannes, som jobbade i Bjuvgruva kom i kontakt med tolken. Församlingen bildades 1874 av 12 personer, och jag har hittat Johannes och Anna som fullvärdiga medlemmar med nummer 33 och 34 from 27 september 1883. Han blev även senare ombudsman och i ett protokoll från församlingen 1892 bemyndigas Johannes att å församlingens vägnar teckna ett lån på 3000 kronor i Lugude Härads Sparbank. Samma år invigs det nybyggda kapellet där Johannes och Anna bor resten av sitt liv.

I Lund på Arkivcentrum finns två boxar med Bjuvs Metodistförsamlings arkiv bevarat. Detta är ett exempel på vad man kan hitta om man söker efter andra arkiv än de vanliga kyrkoböckerna. Jag garanterar er spännande läsning. Allt finns inte scannat på Internet!

Källor: Internet. Bjuvs församlings kyrkoarkiv, Bjuvs metodistförsamlings arkiv samt boken Metodismen i Sverige av J.M Eriksson 1895.

